

Ako sa správať a čo robiť v prípade vzniku mimoriadnej udalosti

Rozvoj spoločenských procesov prináša, okrem pozitívnych výsledkov, aj vznik ohrozenia a rizík pre obyvateľstvo. To vyvoláva potrebu byť na mimoriadne udalosti pripravený, mať k dispozícii záchranný systém so silami a prostriedkami a uskutočňovať všestrannú prípravu obyvateľstva. Mimoriadne udalosti na území Slovenskej republiky sú reálnou skutočnosťou, s ktorou sa treba plánovite a koncepčne zaoberať. Ich riešenie si vyžaduje skvalitnenie teoretickej a hlavne praktickej prípravy orgánov krízového riadenia v jednotlivých okresoch.

Činnosť pri vzniku mimoriadnej udalosti v dôsledku extrémnych poveternostných vplyvov

Vysoké teploty

2. stupeň

Maximálna teplota vzduchu > 35 °C.

Pokyny:

- ☞ vyhýbať sa pobytu na priamom slnku, najmä na popoludní a popoludní,
- ☞ nenechávať deti a zvieratá na priamom slnku, ani v stojacich automobiloch,
- ☞ dodržiavať pitný režim.

3. stupeň

Dlhodobé dosahovanie teploty vzduchu > 40 °C.

Pokyny:

- ☞ vyhýbať sa pobytu na priamom slnku, najmä na popoludní a popoludní,
- ☞ dodržiavať pitný režim,
- ☞ nenechávať deti a zvieratá na priamom slnku, ani v stojacich automobiloch,
- ☞ pri pobyte na priamom slnku používať ochranné prostriedky pred priamym slnečným žiarením (pokrývka hlavy, ochranné krémy, slnečné okuliare ap.).

Dlhodobé sucho – počítať s reguláciou dodávky a odberu pitnej vody

Nízke teploty

2. stupeň

Dosiahnutie teploty vzduchu -20 °C – silný mráz.

Pokyny:

- ☞ chrániť sa primerane teplým oblečením a obuvou,
- ☞ chrániť nekruté časti tela ochranným (mastným) krémom,
- ☞ vykonať primerané opatrenia na ochranu hospodárskych plodín pred prízemnými mrazmi.

3. stupeň

Dosiahnutie teploty vzduchu -30 °C – veľmi silný mráz.

Pokyny:

- ☞ urýchlene vyhľadať teplé miesta (obytné zariadenia),
- ☞ vykonať primerané opatrenia v priemysle na ochranu pred silnými mrazmi (zateplenie...),
- ☞ chrániť nekruté časti tela ochranným (mastným) krémom.

Vietor

2. stupeň

Výskyt silného vetra, ktorý dosiahne krátkodobu v nárazoch rýchlosť V2, priemer > 20 m/s alebo nárazy > 25 m/s.

Pokyny:

- ☞ nezdržiať sa na voľných plochách, nezdržiať sa pri labilných prekážkach,
- ☞ zatvoriť a zabezpečiť okná a dvere,
- ☞ odložiť z dvorov voľne položené predmety,
- ☞ nepúšťať von deti, zabezpečiť domáce zvieratá,
- ☞ neparkovať pod stromami a pri chatných budovách s ľahkými vozidlami a nenaloženými nákladnými automobilmi, obmedziť jazdu po otvorených veterných plochách,
- ☞ zabezpečiť okná, skleníky, voľne uložené predmety, pozbierať sušiacu sa bielizeň,
- ☞ pri jazde automobilom znížiť rýchlosť jazdy.

3. stupeň

Výskyt mimoriadne silného vetra, ktorý dosiahne krátkodobu v nárazoch rýchlosť V3, priemer > 25 m/s alebo nárazy > 35 m/s.

Pokyny:

- ☞ keď to nie je nutné, nevychádzať z domu, nezdržiať sa na voľných plochách,

- ☞ zatvoriť a zabezpečiť okná a dvere,
- ☞ nepúšťať von deti,
- ☞ s ľahkými vozidlami a nenaloženými nákladnými automobilmi nejazdiť po otvorených veterných plochách.

Pred príchodom vetra, ak je to možné, uzatvoriť autá do garáží, upevniť pohyblivé predmety, zabezpečiť žeriavy, dodatočne ukotviť stožiare a predmety s vysoko položeným ťažiskom, veci z dvorov a spred domov premiestniť do záveterných priestorov.

Snehové jazyky a záveje

2. stupeň

Intenzívna tvorba snehových jazykov a závejov.

Pokyny:

- ☞ vybaviť vozidlo zimnými technickými prostriedkami (zimné pneumatiky, snehové reťaze, vlečné lano, lopata ap.),
- ☞ zabezpečiť sa komunikačnými prostriedkami (mobilný telefón, PDA, vysielacia ap.) pre prípad núdze.

3. stupeň

Mimoriadne intenzívna tvorba snehových jazykov a závejov.

Pokyny:

- ☞ obmedziť pohyb vo vonkajšom prostredí,
- ☞ obmedziť jazdu vozidlom a inými prostriedkami.

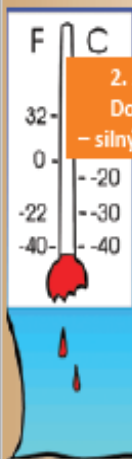
Sneženie

2. stupeň

Silné sneženie, pri ktorom spadne > 20 cm nového snehu za 12 h.

Pokyny:

- ☞ na horách sledovať a dodržiavať pokyny horskej služby,
- ☞ vybaviť vozidlo príslušnými technickými prostriedkami (zimné pneumatiky, snehové reťaze, vlečné lano, lopata ap.),
- ☞ v prípade mokrého snehu a silného

vetra obmedziť pohyb v lese a v blízkosti elektrických vedení.

3. stupeň

Mimoriadne silné sneženie, pri ktorom spadne > 30 cm nového snehu za 12 h.

Pokyny:

- obmedziť pobyt a pohyb (i dopravnými prostriedkami) vonku.

Poľadovica

2. stupeň

Intenzívna tvorba poľadovice.

Pokyny:

- obmedziť pobyt a pohyb (i dopravnými prostriedkami) vonku,
- upraviť povrch chodníkov tak, aby umožňoval bezpečný pohyb.

3. stupeň

Mimoriadne intenzívna tvorba poľadovice.

Pokyny:

- obmedziť pobyt a pohyb i dopravnými prostriedkami vonku,
- upraviť povrch chodníkov tak, aby umožňoval bezpečný pohyb.

Búrky

2. stupeň

Výskyt silných búrok spojených s prívalovými zrážkami s úhrnom >30mm za 1 h. a nárazy vetra s rýchlosťou >25m/s.

Pokyny:

- nezdržiať sa na voľných plochách, nezdržiať sa pri labilných prekážkach,
- zatvoriť a zabezpečiť okná a dvere, odložiť z dvorov voľne položené predmety, neparkovať pod stromami a pri chatných budovách,
- zabezpečiť domáce zvieratá,
- s ľahkými vozidlami a nenaloženými nákladnými automobilmi nejazdiť po otvorených veterných plochách,
- vo voľnej krajine pri búrke prečkať v automobile, alebo vyhľadať nižšie polohy, pozor na ich prípadné zatopenie,
- nezdržiať sa pri vysokých stožiaroch alebo vysokých stromoch,
- opustiť vodné plochy a priestory v blízkosti potokov a riek, aj vyschnutých korýt.

3. stupeň

Výskyt mimoriadne silných búrok spojených s prívalovými zrážkami s

úhrnom 40 mm za 1 h a nárazmi vetra s rýchlosťou >35 m/s.

Pokyny:

- keď nemusíte, nevychádzajte z domu, nepúšťajte von deti,
- neparkovať pod stromami a pri chatných budovách,
- nezdržiať sa pri stožiaroch vysokého napätia alebo vysokých stromoch,
- opustiť vodné plochy a priestory v blízkosti potokov a riek, aj vyschnutých korýt,
- zabezpečiť obydlie pred vniknutím vody.

Dážď

2. stupeň

Výskyt intenzívneho dažďa s úhrnom zrážok > 50mm za 12 h.

Pokyny v prípade kritického nedostatku času:

- Zanechať akékoľvek činnosti a rýchlo sa odobrať na bezpečné miesto (kopc, vyšší svah ap.).

Pokiaľ máte dostatok času:

- vypnúť alebo uzatvoriť hlavné rozvody elektrického prúdu, vody a plynu, premiestniť vybavenie domácností do vyšších poschodí,
- uzatvoriť a utesniť všetky okná a otvory,
- prípraviť si vozidlo pre prípad nutnosti opustenia obydľia,
- prípraviť si lieky, dokumenty, vhodné ošatenie, trvanlivé potraviny a pitnú vodu na 2 až 3 dni,
- zobrať si nepremokavú obuv a odev,
- odstrániť látky, ktoré môžu v styku s vodou vyvolať chemickú reakciu (jedy, žieraviny, kyseliny ap.),
- informovať svojich susedov, pripraviť evakuáciu zvierat,
- prípraviť si evakuačnú batožinu 15 kg deti + príručná 5 kg a 25 kg dospelý + príručná,
- opustiť vodné plochy a priestory v blízkosti potokov a riek, aj vyschnutých korýt.

3. stupeň

Výskyt intenzívneho dažďa s úhrnom > 70mm za 12 h.

Pokyny:

- dodržiať pokyny záchranných zložiek, orgánov samosprávy a štátnej správy, sledovať pokyny v hromadných informačných prostriedkoch,
- opustiť vodné plochy a priestory v blízkosti potokov a riek, aj vyschnu-

tých korýt,

- odstrániť látky, ktoré môžu v styku s vodou vyvolať chemickú reakciu (jedy, žieraviny, kyseliny ap.),
- uzatvoriť a utesniť všetky okná a otvory,
- vypnúť alebo uzatvoriť hlavné rozvody elektrického prúdu, vody a plynu.

Hmla

2. stupeň

Výskyt silných hmiel s dohľadnosťou < 300 m.

Pokyny:

- Ak viditeľnosť nepovoľuje ísť rýchlejšie ako 20 km/h a keď nie je možné rozoznať okraj cesty, odstavte vozidlo. Na diaľniciach vyhľadať najbližšie odpočívadlo a počkať kým sa hmla rozplynie.

3. stupeň

Výskyt mimoriadne silných hmiel < 100 m.

Pokyny:

- Obmedziť jazdu vozidlom z bezpečnostných dôvodov.

Anonymné oznámenie

Anonymné oznámenie o uložení bomby, výbušniny, nástražného systému alebo nebezpečnej látky sa často zameriava na vyvolanie strachu a paniky. Ako objekty sú zvolené priestory s väčším sústredením ľudí. Aj keď väčšinou ide o planý poplach, treba počítať s tým, že anonymná vyhrážka môže byť uskutočnená. Sme povinní počítať s najhoršou situáciou.

Čo robiť po anonymnom oznámení?

Pokyny:

- okamžite oznámte udalosť na číslo tiesňového volania 112, alebo na telefónne čísla 150 Hasičský a záchranný zbor a 158 polícia,
- ak sa nachádzate v budove, ktorá je ohrozená, otvorte okná, opustite budovu a vzdialte sa čo najďalej od tohto priestoru,
- do budovy sa vráťte až na pokyn príslušných orgánov.

Prevzatie podozrivej zásielky

Po prevzatí listu, či balíka zvážte skutočnosti, ktoré vás vedú k názoru, že ide o podozrivú zásielku. Takou môže byť napríklad neočakávaná zásielka od neznámeho odosielateľa s podozrivým

NA POMOC STAROSTOM OBCÍ

rukopisom, zapáchajúca zásielka alebo zásielka s podozrivým obsahom. Po otvorení môže podozrenie vyvolať sypká hmota, neznámy predmet alebo výhražný text.

Čo robiť po prevzatí podozrivej zásielky? Pokyny:

- ☞ podozrivú zásielku neotvárajte a netraste s ňou,
- ☞ zásielku uložte do igelitového alebo iného vhodného obalu,
- ☞ opustíte miestnosť, umyte si ruky a udalosť nahláste na číslo tiesňového volania 112, alebo na telefónne čísla 158 a 150.

Činnosť pri nutnosti urýchleného opustenia ohrozeného priestoru

Pokyny:

V prípade, ak musíte rýchlo opustiť priestor ohrozenia, alebo sa nachádzate v uzatvorených priestoroch, vykonajte nasledovné opatrenia:

- ☞ uzatvorte prívod plynu, vody a elektriny,
- ☞ pripravte si a vezmite so sebou najnutnejšie veci (doklady, cenné veci malých rozmerov, lieky ap.),
- ☞ uzamknite byt, presvedčte sa, či vaši susedia vedia o vzniknutej situácii,
- ☞ v prípade, ak sa vo vašom okolí nachádzajú deti, starí alebo nevládni ľudia, pomôžte im,
- ☞ sledujte rozhlas, televíziu, miestny rozhlas ap., kde sa dozviete informácie o možnom ohrození,
- ☞ dodržujte pokyny osôb a príslušných orgánov, ktoré zabezpečujú evakuáciu,
- ☞ použite prostriedky improvizovanej ochrany dýchacích ciest a povrchu tela,
- ☞ priestor opúšťajte najkratšou cestou, podľa možnosti kolmo na smer vetra,
- ☞ vždy zachovávajte rozvahy!

Odporúčaná hmotnosť a zloženie úkrytovej a evakuačnej batožiny

Odporúčaná hmotnosť úkrytovej batožiny: 10 – 15 kg + 5 kg príručná.

Odporúčaná hmotnosť evakuačnej batožiny: do 15 kg pre deti, do 25 kg pre dospelých + 5 kg príručná.

Čo vám nemá chýbať v batožine?

- ☞ osobné doklady, dôležité dokumenty, peniaze, cennosti malých rozmerov,
- ☞ osobné lieky, vitamíny a nevyhnutné

- zdravotnícke potreby,
- ☞ základné trvanlivé potraviny a nápoje v nepriepustných obaloch na 2 až 3 dni,
- ☞ predmety osobnej hygieny a dennej potreby,
- ☞ náhradná bielizeň, odev, obuv, nepremokavý plášť, prikrývka, spací vak,
- ☞ vrecková lampa, sviečka a zápalky,
- ☞ ďalšie nevyhnutné osobné veci podľa potreby a uváženia (mobilný telefón),
- ☞ pre deti nezabudnite pribalíť hračku.

Zoznam vecí, ktoré je zakázané brať do úkrytu pokyny:

- ☞ zbrane všetkého druhu, alkohol a iné návykové látky, zapáchajúce a ľahko zápalné látky,
- ☞ objemné predmety, kočíky, periny ap.,
- ☞ domáce zvieratá, psy, mačky a iné, zapaľovače, cigarety, ponorné variče, jedlá podliehajúce rýchlemu znehodnoteniu.

Zásady správania sa v úkrytoch

- ☞ Správajte sa zodpovedne a riadte sa úkrytovým poriadkom, dbajte na pokyny obsluhy úkrytu,
- ☞ neplytvajte vodou a potravinami, udržiavajte čistotu a poriadok,
- ☞ nepohybujte sa zbytočne po úkryte a nehovorte hlasno,
- ☞ chovajte sa pokojne, vzájomne si pomáhajte,
- ☞ nefajčite, nepoužívajte otvorený oheň a elektrické spotrebiče.

Improvizovaná ochrana dýchacích ciest a povrchu tela

Improvizované prostriedky individuálnej ochrany sú určené na ochranu dýchacích ciest a očí, ak neboli vydané

ochranné masky a prostriedky na ochranu povrchu tela.

Improvizované prostriedky individuálnej ochrany sa používajú najmä pri:

- ☞ presune osôb do úkrytov,
- ☞ úniku z priestoru kontaminovaného nebezpečnou látkou,
- ☞ prekonávaní kontaminovaného priestoru,
- ☞ evakuácii obyvateľstva.

Ochrana hlavy

Odporúča sa použiť čiapky, šatky a šály, cez ktoré je vhodné natiahnúť kapucňu, prípadne nasadiť ochrannú prilbu (najlepšie cyklistickú, pracovnú, lyžiarsku ap.). Najvhodnejším spôsobom ochrany úst a nosa je prekrytie týchto častí kusom flanelovej tkaniny alebo froté uterákom mierne navlhčeným vo vode, vodnom roztoku sódy alebo kyseliny citrónovej. Pri ich nasadzovaní dbáme na to, aby vlasy boli úplne zakryté. To isté platí o čele, krku a ušiach.

Ochrana očí

Po ochrane dýchacích ciest nasleduje ochrana očí. Na to použijeme okuliare uzavretého typu (lyžiarske, potápačské, plavecké, motocyklové). Prípadné vetracie prieduchy, otvory prelepíme lepiacou páskou. Ak nemáme k dispozícii doma žiadne okuliare, môžeme použiť igelitové priesvitné vrecúška.

Ochrana trupu

Všeobecne platí zásada, že každý druh odevu poskytuje určitú mieru ochrany, pričom väčší počet vrstiev zvyšuje koeficient ochrany. Na ochranu môžete použiť dlhé zimné kabáty, bundy, nohavice, kombinézy, či šuštiakové športové súpravy. Použitie ochranné odevy je nutné dostatočne utesniť na krku, rukávoch a nohavičiach. Netesené zapína-

nie a rôzne nežiaduce trhliny v odevu je nutné prelepiť lepiacou páskou. Ku všetkým ochranným odevom je vhodné použiť nepremokavý plášť

Príklady použitia improvizovaných prostriedkov individuálnej ochrany

(napr. plášť do dažďa) alebo plachtu prehodnú cez hlavu.

Ochrana rúk a nôh

Velmi dobrým ochranným prostriedkom rúk sú gumené rukavice. Pre ochranu nôh sú najvhodnejšie gumené a kožené čižmy, prípadne kožené vysoké topánky. Pri použití nízkych topánok je vhodné zhotoviť si návleky z igelitových vrecúšok alebo tašiek.

Pri použití improvizovanej ochrany je potrebné dodržiavať nasledujúce zásady:

- ☞ celý povrch tela musí byť zakrytý,
- ☞ všetky ochranné prostriedky je nutné čo najlepšie utesniť,
- ☞ na dosiahnutie vyšších ochranných účinkov kombinujte viac ochranných prostriedkov, alebo použite odev v niekoľkých vrstvách.

Zásady prvej pomoci

PRVÁ POMOC je súbor jednoduchých opatrení, ktoré môžu byť použité v každom čase, na každom mieste a ktoré môžu:

- ☞ zachrániť život,
- ☞ zabrániť zhoršeniu zdravotného stavu,
- ☞ urýchliť zotavenie.

- Ako postupovať:**
- ☞ bez ohrozenia vlastného života zistíte, čo sa stalo,
 - ☞ ako prvého vždy ošetríte najviac zraneného,
 - ☞ zabezpečíte privolanie sanitky, lekára, alebo dopravu zraneného do zdravotníckeho zariadenia.

- Ako poskytnúť prvú pomoc:**
- ☞ zastavte život ohrozujúce krvácanie,
 - ☞ pri bezvedomí zaistíte voľnosť dýchacích ciest,
 - ☞ pri zástave dýchania poskytnite umelé dýchanie,
 - ☞ pri zástave srdca poskytnite nepriamu masáž srdca,
 - ☞ venujte pozornosť protišokovým opatreniam.

Pamätajte!
 Nepotrebuje osobitné vybavenie – improvizujte.
 Neprečunujte svoje sily, neohrozte samého seba.
 Nehýbte s postihnutým viac, ako je nevyhnutné!

Kam ísť v prípade vyhlásenia evakuácie

V prípade ohrozenia v dôsledku vyhlásenia mimoriadnej situácie a evakuácie postupujeme nasledovne:

- ☞ Uzatvoríme prívod plynu, vody a elektriny.
- ☞ Pripravíme si a vezmeme so sebou evakuačnú batožinu 15 kg detí, 25 kg dospelí + príručná batožina 5 kg. Skontrolujeme si informácie, kde sa nachádzajú evakuačné zariadenia, evakuačné stredisko, stanica nástupu a výstupu, miesto ubytovania.
- ☞ Uzamkneme byt.

Ďalšie pokyny:

- ☞ Presvedčte sa, či vaši susedia vedia o vzniknutej situácii.
- ☞ V prípade, ak sa vo vašom okolí nachádzajú deti, starí alebo nevládni ľudia – pomôžte im.
- ☞ Sledujte rozhlas, televíziu, miestny rozhlas ap., kde sa dozviete informácie o možnom ohrození.
- ☞ Dodržujte pokyny osôb a príslušných orgánov, ktoré zabezpečujú evakuáciu.
- ☞ Presuňte sa do evakuačného strediska podľa usmernení príslušných orgánov.

V evakuačnom stredisku sa dozviete, kde je vaše miesto ubytovania a ďalšie potrebné informácie.

Kde dostaneme prostriedky individuálnej ochrany?

Obce a mestá uskladňujú, ošetrojú a zabezpečujú výdaj prostriedkov individuálnej ochrany obyvateľstvu mesta, pre ktoré tieto prostriedky nezabezpečujú právnické osoby, alebo podnikatelia, najmä počas vojny a vojnového stavu. Týmito prostriedkami sú ochranné masky, malé ochranné filtre, ochranné rúška a detské ochranné vaky. Pre ich plynulý výdaj zriaďuje obec a mesto stále výdajné stredisko v určených budovách a v operatívne vytvorených výdajných strediskách.

UPOZORNENIE!

Malé ochranné filtre (MOF) sú určené na ochranu pred účinkom rádioaktívnych látok, bojových otravných látok a pred účinkom bojových biologických prostriedkov. Nechránia vás pred účinkom nebezpečných látok ako je amoniak, chlór, kyanovodík, antrax ap. Okrem ochrany tváre a dýchacích ciest je potrebné chrániť aj povrch tela improvizovanými prostriedkami podľa pokynov.

Ukrytie

Obec a mesto podľa potreby určuje vhodné ochranné stavby použiteľné na ukrytie obyvateľstva a zabezpečuje ich potrebné úpravy. Na tieto účely eviduje ukryty budované svojpomocne v zapustených alebo čiastočne zapustených objektoch (pivničných priestoroch) po vykonaní príslušných úprav. Ak nastane situácia potreby zabezpečenia ukrytia, každý vlastník určeného rodinného alebo bytového domu dostane od člena úkrytovej komisie určovací list jednoduchého úkrytu budovaného svojpomocne a metodickú pomôcku s pokynmi na jeho dobudovanie. Pomôcka obsahuje aj pokyny, čo si máte vziať do úkrytu a taktiež zoznam, čo je zakázané brať do úkrytu. Požiadavky na materiál potrebný na dobudovanie jednoduchého úkrytu budovaného svojpomocne si uplatňujeme na obecnom, či mestskom úrade.

INFROMAČNÉ MIESTA, na ktoré sa obraciame v prípade vzniku mimoriadnej udalosti a čísla spojenia budú včas poskytnuté prostriedkami masovej informácie a orgánmi krízového riadenia.

